

Οι έκκλησιολογικές μετα-πτώσεις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας

Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου

Ὁ οἰκουμενισμός συνδέεται μέ τόν σχετικισμό ἢ σχετικοκρατία, ὅτι, δηλαδή, ὅλα εἶναι σχετικά καί ἔτσι δημιουργεῖται σύγχυση στά θεολογικά καί έκκλησιολογικά θέματα. Ἄλλο, βέβαια, εἶναι ἡ οἰκουμενικότητα καί ἄλλο εἶναι ὁ οἰκουμενισμός, ὁ ὁποῖος διακρίνεται γιά σύγχυση μεταξύ ἀληθείας καί πλάνης, μεταξύ ἀληθείας καί αἰρέσεως.

Παρατηρῶ, ὅμως, ὅτι οἱ ἀντιοικουμενιστές στήν Ἑλλάδα κρίνουν καί ἐπικρίνουν ἔντονα τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ἰδίως τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, ἐνῶ ἀμνηστεύουν παράλληλα τίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, κυρίως τήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας. Νομίζω ὅτι αὐτό δέν εἶναι δίκαιο, οὔτε ἀντικειμενικό.

Γι' αὐτό στήν συνέχεια θά θίξω τήν κατά καιρούς στάση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας, κυρίως ἐναντι τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν. Οὐσιαστικά, θά παρουσιάσω τίς μετα-πτώσεις της σέ έκκλησιολογικά θέματα, πού γίνεται ἀνάλογα μέ τίς ἐκάστοτε ἐξωθεν ἐπιδράσεις.

Πρέπει ἀπό τήν ἀρχή νά διευκρινίσω ὅτι ὅσα θά γραφοῦν στήν συνέχεια δέν ἀφοροῦν τόν ὀρθόδοξο ρωσικό λαό καί τούς ἁγίους πού ἔζησαν καί ζοῦν στήν Ρωσία, ἀλλά τήν κατά καιρούς ἡγεσία πού ἐπηρεάσθηκε ἀπό ἄλλους παράγοντες.

1. Ἡ ἀπόφαση τοῦ «Συνεδρίου»-Συνάξεως στήν Μόσχα τό 1948 κατά τοῦ Παπισμοῦ

Τό ἔτος 1948 (Αὔγουστος) θεωρεῖται ὡς σημαντικό γιά τήν οἰκουμενική κίνηση, γιατί τότε ἰδρύθηκε τό Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν, καί διεξήχθη ἡ Α' Γενική Συνέλευσή του στό Ἄμστερνταμ τῆς Ὁλλανδίας.

Ἐνα μήνα πρίν καί συγκεκριμένα μεταξύ 8-18 Ἰουλίου τοῦ 1948, συνεκλήθη στήν Μόσχα ἕνα «Συνέδριο τῶν ἀρχηγῶν καί ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν», μέ τήν εὐκαιρία τῶν 500 ἐτῶν ἀπό τήν ἀνεξαρτητοποίηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, πού ἔγινε τό ἔτος 1448.

Στό «Συνέδριο» αυτό εξετάσθηκαν τὰ θέματα «Βατικανό καί Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», «Ἀγγλικανική Ἱεραρχία», «Οἰκουμενική Κίνησις καί Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία» καί «Ἐκκλησιαστικόν Ἡμερολόγιον».

Ὁ καθηγητής Ἰωάννης Καρμίρης δημοσίευσε τήν ἀπόφαση τοῦ «Συνεδρίου» αὐτοῦ γιά τό Βατικανό, τό ὁποῖο μέ ἐνδιαφέρει στό παρόν κείμενό μου, μέ θέμα «Βατικανό καί Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία», τήν ὁποία ὑπέγραψαν τέσσερις Πατριάρχες (Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας καί Βουλγαρίας) καί οἱ ἀντιπρόσωποι ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Γεωργίας, Βουλγαρίας, Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας καί Ἀλβανίας).

Τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς προηγήθηκαν πέντε Εἰσηγήσεις, ἦτοι: α) τοῦ Ρώσου Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καζάν Ἑρμογένους μέ τίτλο «Παπωσύνη καί Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία», β) τοῦ Ρώσου Πρωτοπρεσβυτέρου Γαβριήλ Kostelnik μέ τίτλο «τό Βατικανόν καί ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία», γ) τοῦ ἰδίου μέ τίτλο «Ρωμαϊκή Ἐκκλησία καί ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας», δ) τοῦ Βούλγαρου Μητροπολίτου τοῦ Πλονδίν Κυρίλλου μέ τίτλο «ἡ Ρώμη καί ἡ Βουλγαρία» καί ε) τοῦ Ρουμάνου καθηγητοῦ Th. Popescu μέ τίτλο «ἡ στάσις τοῦ Βατικανοῦ ἐναντι τῆς Ὁρθοδοξίας κατά τὰ τελευταῖα 30 ἔτη».

Ὁ ἴδιος καθηγητής, πού παραθέτει τό κείμενο τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, γράφει ὅτι παραλείπει τό τελευταῖο τμήμα τοῦ κειμένου «ἄτε περιλαβόν πολιτικολογίαν, ἐξηγουμένην ἐκ τῶν συνθηκῶν τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς». Αὐτή ἡ παρατήρηση γιά τήν παράλειψη τοῦ τελευταίου τμήματος τοῦ κειμένου τῆς ἀποφάσεως, νομίζω ὅτι δείχνει καί τήν στοχοθεσία τοῦ ὄλου Συνεδρίου καί τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, γιατί ἡ Ρωσία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί ἀπό τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἔπρεπε νά διαφοροποιηθῆ ἀπό τήν Δύση γιά πολιτικούς λόγους, ὅπως θά δοῦμε πιό κάτω.

Θά κάνω μιά περίληψη κατά ἐνότητες τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς γιά τό Βατικανό, γιά νά φανῆ τό περιεχόμενό της.

Στήν ἀρχή γίνεται λόγος γιά τό ὅτι «ἡ Ρωμαϊκή Κούρια μετά τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐπί κεφαλῆς ἐν τῇ ροῇ τῶν αἰώνων, διέφθειρεν, ὑπό τήν ἐπίδρασιν κοσμικῆς καί ὑπερφιάλου οἰήσεως καί ἄλλων καθαρῶς ἀνθρωπίνων αἰτίων, τήν ἀληθῆ εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν». Ἀναφέρεται ἡ ΣΤ' Οἰκουμενική Σύνοδος, ἡ ὁποία ἀποφαίνεται ὅτι πρέπει νά φυλάττουμε «ἀκαινοτόμητόν τε καί ἀπαράτρωτον τήν παραδοθεῖσαν ἡμῖν πίστιν ὑπό τῶν αὐτοπτῶν καί ὑπηρετῶν τοῦ Λόγου τῶν Θεοκρίτων Ἀποστόλων». Ἐπειτα, γράφεται ὅτι «οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης» παρέβλεψαν αὐτήν τήν ἀπόφαση τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί «παρέφθειραν τήν καθαρότητα τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας». Ἀναφέρει τὰ «νεοεισαχθέντα δόγματα» περί τοῦ Filioque, τῆς

άσπίλου συλλήψεως τῆς Θεοτόκου, «ίδίως τῆς παντελῶς ἀντιχριστιανικῆς διδασκαλίας περί τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί τοῦ ἀλαθήτου αὐτοῦ». Μέ τήν ἀντιχριστιανική αὐτήν καινοτομία οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ρώμης προξένησαν «τεραστίαν ζημίαν εἰς τήν ἐνότητα τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καί γενικῶς εἰς τό ἔργον τῆς προσοικειώσεως τῆς σωτηρίας ὑπό τῶν ἀνθρώπων ἐπί τῆς γῆς».

Στήν συνέχεια, στό κείμενο τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀναφέρεται ὁ πρῶτος κανόνας τῆς ΣΤ' (τῆς Πενθέκτης) Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὅτι δέν πρέπει οἱ Χριστιανοί νά προσθέτουν ἢ νά ἀφαιροῦν κάτι ἀπό ὅσα ἀποφάσισαν οἱ ἔξι Οἰκουμενικές Σύνοδοι, καθῶς ἐπίσης ὅτι οἱ Πατέρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων «καταδικάζουσι νῦν τόν ρωμαϊκόν Παπισμόν δι' ὅλα τά καινοφανῆ ρωμαϊκά δόγματα, τά ὁποῖα εἶναι καθαρῶς ἀνθρώπινοι ἐπινοήσεις, οὐδέν ἔχοντα ἔρεισμα οὔτε ἐν τῇ ἀγίᾳ Γραφῇ, οὔτε ἐν τῇ ἱερᾷ παραδόσει, οὔτε ἐν τῇ πατερικῇ Φιλολογίᾳ καί τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ».

Τονίζεται, ἀκολούθως, ὅτι ἡ ἀπόφαση αὐτή πού ἔλαβαν στό «Συνέδριο» αὐτό «δέν εἶναι τυχαία», γιατί ἀπορρέει ἀπό τίς θεμελιώδεις ἀρχές τῆς ἀρχαίας Καθολικῆς Ὁρθοδοξίας, καθῶς ἐπίσης «δέν εἶναι νέα» γιατί ἐπαναλαμβάνει παλαιότερες ὁμολογίες τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ἀναφέρεται ὅτι τό Βατικανό ξέχασε τίς παραδόσεις τῆς καθολικῆς Ὁρθοδοξίας καί ἔτσι «ῶδηγήθη τό πλοῖον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τήν ἀνοίκειον διά τήν Χριστιανικήν Ἐκκλησίαν ἀύλακα τοῦ ἀντιχριστιανικοῦ Παπισμοῦ», μέ τήν εἰσαγωγήν «τοιούτων καινοφανῶν δογμάτων», ὅπως εἶναι ἡ διδασκαλία περί τοῦ πρωτείου καί τοῦ ἀλαθήτου τοῦ Πάπα στήν Ἐκκλησία. Ἔτσι, διαφθείρεται ἡ καινοδιαθηκική διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀπό τούς Παπιστές καί «ἡ Ἐκκλησία τοῦ ζῶντος Θεοῦ» μεταβλήθηκε ἀπό τούς Παπιστές «εἰς μίαν γηῖνην πολιτικήν ὀργάνωσιν».

Ἐπειτα, γίνεται λόγος γιά τό ὅτι ὁ «Παπισμός» μέσα στήν ἱστορία ἐπιχείρησε «εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως διά τῆς Οὐνίας» νά προσηλυτίση τούς Ὁρθοδόξους στόν Ρωμαιοκαθολικισμό καί αὐτό τό ἔκανε «δι' αἱματηρῶν πολέμων καί παντοειδῶν βιαιοπραγιῶν», καί ἐκθέτει συγκεκριμένα παραδείγματα.

Ἐστερα ἀπό τά ἀνωτέρω τονίζεται ὅτι «ὄλος ὁ χριστιανικός κόσμος καί ὄλοι οἱ ἀληθῶς πιστοί ρωμαιοκαθολικοί» ὀφείλουν νά γνωρίζουν «εἰς ποῖον βάραθρον ὀδηγεῖ ὁ σύγχρονος Παπισμός». Ὅλοι οἱ Χριστιανοί «ἀδιακρίτως ἐθνικότητος καί ὁμολογίας, δέν δύνανται νά μή στιγματίζωσι διά τοῦτο τήν πολιτικήν τοῦ Βατικανοῦ ὡς ἀντιχριστιανικήν, ἀντιδημοκρατικήν καί ἀνθεθνικήν».

Στό τέλος η απόφαση αυτή κλείνει μέ προσευχή στόν μέγα Άρχιερέα, τόν Κύριο ήμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, γιά νά φωτίση «τήν ρωμαιοκαθολικήν Ἱεραρχίαν» μέ τό φῶς τῆς θείας διδασκαλίας, καί νά τήν βοηθήση γιά νά γνωρίση «τό βάραθρον τῆς ἀμαρτωλοῦ πτώσεως, εἰς τό ὁποῖον ὠδήγησε τήν Δυτικήν Ἐκκλησίαν διά τε τῶν καινοφανῶν διδασκαλιῶν αὐτῆς περί τοῦ πρωτείου καί τοῦ ἀλαθήτου τοῦ Πάπα, ὡς ἐπίσης καί διά τῆς χρησιμοποίησεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τά συμφέροντα τοῦ πολιτικοῦ ἀγῶνος».

Τήν απόφαση αὐτή, πού εἶναι ἀντιοικουμενιστική, ὅπως καί οἱ ἀποφάσεις στά ἄλλα θέματα μέ τά ὁποῖα ἀσχολήθηκε τό «Συνέδριο» αὐτό, τήν ὑπογράφουν: «ὁ Μόσχας Ἀλέξιος, ὁ Σερβίας Γαβριήλ, ὁ Ρουμανίας Ἰουστινιανός, ὁ Βουλγαρίας Στέφανος, ὁ Ἐμέσης Ἀλέξανδρος καί ὁ Λιβάνου Ἡλίας, ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καί Ἀντιοχείας, ὁ Bialystok (Πολωνίας) Τιμόθεος, ὁ Κορυτσᾶς Παῖσιος, ὁ Πράγας Ἐλευθέριος».

Πρέπει δέ νά σημειωθῆ ὅτι στό «Συνέδριο» αὐτό ἀπό μερικούς συνέδρους ἀναφέρθηκε ἡ θεωρία ὅτι ἡ Μόσχα εἶναι ἡ «Τρίτη Ρώμη».

2. Ἡ σκοπιμότητα τοῦ «Συνεδρίου»-Συνάξεως στήν Μόσχα τό 1948

Ἡ συνάντηση αὐτή στήν Μόσχα τό 1948 τελικά χαρακτηρίσθηκε, ὅπως φαίνεται στά κείμενα τῶν ἀποφάσεων, ὡς «Συνέδριο τῶν ἀρχηγῶν καί ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθόδοξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν».

Ὅμως, αὐτή ἡ Συνάντηση ξεκίνησε νά πραγματοποιηθῆ ὡς «Οἰκουμενική Σύνοδος» μέ σκοπό νά προσδώσῃ στόν Πατριάρχη τῆς Μόσχας τόν τίτλο τοῦ «Οἰκουμενικοῦ» καί νά ἀναλάβῃ ἀντιοικουμενιστικές πρωτοβουλίες, παρακάμπτοντας τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Ἦταν μιά «πανσλαβιστική» Σύναξη. Ὁ καθηγητής Ἰωάννης Καρμίρης τήν ἀποκαλεῖ «Ὁρθόδοξο Συνέδριο».

Ἡ απόφαση τήν ὁποία εἶδαμε προηγουμένως ἐναντίον τοῦ Βατικανοῦ ἦταν μέσα στήν προοπτική τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ καθεστῶτος τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ὁ Μιχαήλ Ἀρτέεφ συνέγραψε ἕνα ἄρθρο μέ σκοπό νά ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ «Συνεδρίου» τοῦ 1948 δέν ἦταν πανορθόδοξες, ἀλλά προέκυψαν κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ Σοβιετικοῦ καθεστῶτος. Τό ἄρθρο αὐτό στήν πραγματικότητα θέλει νά ἀποσείσῃ τήν κατηγορία τῶν κριτικῶν πού ἔγιναν γιά τό ὅτι στά μετέπειτα χρόνια ἡ ἴδια ἡ Ρωσική Ἐκκλησία διαφοροποιήθηκε ἀπό τίς ἀποφάσεις στήν Μόσχα τό 1948 καί συμμετεῖχε στό Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν.

Συγκεκριμένα, στό άρθρο του μέ τίτλο «Οι άναγκαστικές λύσεις τής συνεδρίασης τών Προκαθημένων καί άντιπροσώπων τών Όρθοδόξων Έκκλησιών στην Μόσχα τό 1948» παρουσιάζονται οι συνθηκες κάτω από τίς όποϊες έγινε αύτή ή συνδιάσκεψη, αλλά καί ό ρόλος τής Σοβιετικής Ένωσης στην διοργάνωση καί τήν διεξαγωγή τής Συνεδρίασης στην Μόσχα τό 1948. Γι' αύτό στην άρχή έρωτᾶ: «Αλλά ήταν πράγματι ή συνδιάσκεψη τής Μόσχας μιᾶ Πανορθόδοξη Σύνοδος; Κατά πόσο, στην πραγματικότητα, ήταν άναξάρτητες οι άποφάσεις καί οι άξιολογήσεις της;».

Γιά τόν σκοπό αυτόν παρατίθενται άποκλειστικά στοιχεία για τά δύο αυτά ζητήματα, αλλά έδώ θά άρκεσθῶ στην παρουσίαση μερικῶν συγκεκριμένων σημείων.

Πρῶτον. Ό Στάλιν, όπως γράφεται στό άρθρο αύτό, «στις 4 Σεπτεμβρίου τοῦ 1943 προγραμμάτισε μιᾶ άναπάντεχη νυκτερινή συνάντηση μέ τούς τρεῖς Μητροπολίτες οι όποῖοι ήγοῦνταν τής Ρωσικής Όρθόδοξης Έκκλησίας». Πρόκειται για τόν Τοποτηρητή τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Μητροπολίτη Σέργιο Στραγκορόντσκι, τόν Μητροπολίτη Λένινγκραντ Άλέξιο Σιμάνσκι καί τόν Μητροπολίτη Κιέβου καί Γαλικίας Νικόλαο Γιαρουσέβιτς.

Η συνάντηση αύτή κατέληξε στην άπόφαση νά δημιουργηθῆ ένας κρατικός φορέας, δηλαδή ένα Συμβούλιο άρμόδιο για τίς ύποθέσεις τής Ρωσικής Όρθόδοξης Έκκλησίας, πού θά ύπάγεται στό Συμβούλιο τών Υπουργῶν τής Σοβιετικής Ένωσης, τό όποῖο θά συντονίζει τίς σχέσεις τοῦ Κράτους μέ τήν Έκκλησία. Έτσι, ή Ρωσική Όρθόδοξη Έκκλησία βρέθηκε σέ έπιτήρηση άπό τό Συμβούλιο αύτό καί βέβαια κάτω άπό τόν άμεσο έλεγχο τοῦ Σοβιετικοῦ Κράτους.

Αύτοῦ τοῦ Συμβουλίου ήγήθηκε ό συνταγματάρχης τής NKVD Γ. Κάρποφ, πού είχε σπουδάσει σέ ιερατική Σχολή, όπως είχε κάνει καί ό Στάλιν, είσηλθε στόν Κόκκινο Στρατό καί τό Κομμουνιστικό Κόμμα, ήταν «ένας άπό τούς τακτικούς δημίους τοῦ Στάλιν», καί έκτελοῦσε άθῶους πολίτες «μέ μαζικούς τουφεκισμούς», «χρησιμοποιοῦσε διεφθαρμένες μεθόδους έρευνας καί παραποιοῦσε τά πρακτικά τῶν άνακρίσεων».

Νά σημειωθῆ ότι ή NKVD, τής όποίας Συνταγματάρχης ήταν ό Κάρποφ, ήταν πρόδρομος τής Κα Γκε Μπε (KGB) καί συνδέεται μέ τήν «Έλληνική έπιχείρηση» πού διατάχθηκε άπό τόν Στάλιν για τήν καταδίωξη τῶν πολιτῶν έλληνικῆς καταγωγῆς καί Έλλήνων πολιτῶν, οι όποῖοι ζοῦσαν στην Σοβιετική Ένωση.

Πάντως, μία από τις πρώτες δραστηριότητες του Συμβουλίου ήταν η προετοιμασία για την σύγκληση προσυνοδικής συνεδρίασης στην Μόσχα τό 1947, πού είχε σκοπό την συνάντηση όλων των Προκαθημένων και Έκπροσώπων των Αυτόκεφάλων Όρθόδοξων Έκκλησιών μέ εύκαιρία την 500ή επέτειο της άνεξαρτησίας της Ρωσικής Όρθόδοξης Έκκλησίας από τό Οίκουμενικό Πατριαρχείο τό 1448. Η Σύνοδος αυτή θά άνέπτυσσε θέματα για τό Βατικανό, πού ήταν «πνευματικό κέντρο του άντικομμουνισμού του έλεύθερου κόσμου», την ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Έκκλησιών μέ τό οίκουμενικό κίνημα, την Άγγλικανική ιεραρχία και τό έκκλησιαστικό ήμερολόγιο.

Αυτή η Σύναξη έπρόκειτο νά είναι Πανορθόδοξη ή Οίκουμενική Σύνοδος, πού είχε νά συγκληθῆ αίῶνες και νά έξετάση τό θέμα στό νά άποδοθῆ στον Πατριάρχη Μόσχας ό τίτλος του «Οίκουμενικοῦ».

Δεύτερον. Στο άρθρο αυτό δημοσιεύεται έμπιστευτικό έγγραφο, πού ύπογράφεται από τον Μπέλισεφ, άντιπρόεδρο «του Συμβουλίου για τις ύποθέσεις της Ρωσικής Όρθόδοξης Έκκλησίας του Συμβουλίου των Υπουργών της ΕΣΣΔ».

Σύμφωνα μέ τό έγγραφο αυτό, τό Συμβούλιο Υπουργών της Σοβιετικής Ένωσης μέ την άπόφασή του Ν1132-465/cc3 της 29^η Μαΐου 1946 έδωσε την συναίνεσή του «στό Πατριαρχείο Μόσχας νά πραγματοποιήση στη Μόσχα την **Οίκουμενική Προσυνοδική Συνδιάσκεψη**, μέ την συμμετοχή όλων των προκαθημένων των αυτόκεφάλων Όρθόδοξων Έκκλησιών του κόσμου, για την συζήτηση ζητημάτων για την έκπόνηση μιās κοινής γραμμής στον άγώνα μέ τό Βατικανό, για την στάση προς τό λεγόμενο Οίκουμενικό κίνημα, για **την σύγκληση της Οίκουμενικής Συνόδου** και μερικά άλλα». Η Προσυνοδική Διάσκεψη χαρακτηρίστηκε «Οίκουμενική» και θά γινόταν στις άρχές του Όκτωβρίου του τρέχοντος, τότε, έτους.

Όμως, η Προσυνοδική διάσκεψη άποδείχθηκε προβληματική, γιατί άρνήθηκαν νά συμμετάσχουν οι Έλληνόγλωσσες Έκκλησίες.

Τρίτον. Στο άρθρο αυτό δημοσιεύεται και τό από 3 Αύγουστου του 1948 έγγραφο Νο 642/с του Συμβουλίου για τις ύποθέσεις της Ρωσικής Όρθόδοξης Έκκλησίας, πού ύπογράφεται από τον ίδιο τον Πρόεδρο του Συμβουλίου Κάρποφ, προς τό Συμβούλιο των Υπουργών της Σοβιετικής Ένωσης, την Κεντρική Έπιτροπή του κόμματος των Μπολσεβίκων, προς τον σύντροφο Μαλεντόφ Γ.Μ.

Στό έγγραφο αυτό αναφέρονται τά τέσσερα θέματα μέ τά όποια άσχο- λήθηκε τό «Συνέδριο» τις 6 ήμέρες, ήτοι τό Βατικανό και η Όρθόδοξη Έκκλησία,

τό Οικουμενικό (παγκόσμιο) Κίνημα και η Όρθόδοξη Έκκλησία, περί της Αγγλικανικής Ιεραρχίας, και περί του έκκλησιαστικού ημερολογίου.

Γιά τό πρώτο θέμα γράφεται ὅτι «ἡ συνεδρίαση κατέκρινε τόν ἐνεργό ρόλο τοῦ Βατικανοῦ, "γιά τήν ὑποκίνηση ἑνός νέου πολέμου καί ἐν γένει γιά τόν πολιτικό ἀγώνα κατά τῆς παγκόσμιας δημοκρατίας". Οἱ πάπες τῆς Ρώμης "ἦταν πάντα στό πλευρό τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ τοῦ κόσμου"», γι' αὐτό καταδικάζεται ἡ πολιτική τοῦ Βατικανοῦ «ὡς ἀντιχριστιανική, ἀντιδημοκρατική καί ἀντιλαϊκή».

Γιά τό δεύτερο θέμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κινήματος, δηλαδή τό Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν, πού θά συγκαλεῖτο μετά ἀπό λίγες ἡμέρες, ὅπως γράφεται στό ἔγγραφο, «ἡ συνεδρίαση ἀναγνώρισε τήν ἀνάγκη νά ἀρνηθεῖ τή συμμετοχή τῆς τόν Αὐγούστο τοῦ τρέχοντος ἔτους, στό Ἄμστερνταμ, στή Γενική Συνέλευση πού συγκαλεῖται ἀπό τό "Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν", θεωρῶντας τό οἰκουμενικό κίνημα ὄχι ὡς ἐκκλησιαστικό, ἀλλά ὡς ἕνα πολιτικό καί ἀντιδημοκρατικό». Στήν συνέχεια γράφεται ὅτι στό θέμα τοῦ οἰκουμενικοῦ κινήματος «δέν ὑπῆρχε ἐνότητα μεταξύ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν». Ἀκολουθοῦν διάφοροι σκληροί χαρακτηρισμοί γιά τόν Βούλγαρο Ἐξάρχο, καί ὅτι μερικοί ἐκπρόσωποι ὅταν ἔφθασαν στήν Μόσχα σκόπευαν ἢ ζήτησαν ὑψηλές ἐπιχορηγήσεις σέ ρούβλια τῆς τάξεως τοῦ ἑνός ἑκατομμυρίου, ἀλλά τούς ἐδόθησαν λιγότερα.

Ἐπειτα, στό ἔγγραφο αὐτό τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης καταγράφησαν τά συμπεράσματα καί οἱ συστάσεις πού προέκυψαν ἀπό τό Συνέδριο τῆς Μόσχας τό 1948. Πρόκειται γιά ἑπτά συμπεράσματα καί συστάσεις, πού εἶναι σημαντικά καί δείχνουν τήν πολιτική καί ἐκκλησιαστική σκοπιμότητα αὐτῶν πού διοργάνωσαν αὐτό τό «Συνέδριο» καί αὐτῶν πού συμμετεῖχαν σέ αὐτό, πού εἶναι τά ἑξῆς.

1. Ἡ Συνέλευση τῆς Μόσχας ἦταν ἐπιτυχῆς παρά τό ὅτι ὀρισμένες προσπάθειες ὀρισμένων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἑλληνικῆς καί τῆς Ἀλεξανδρινῆς προσπάθησαν νά τήν διακόψουν.

2. Ἐπετεύχθη «ἡ ἐνότητα καί ἡ συσπείρωση γύρω ἀπό τό Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας τῶν αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Γεωργίας, τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ἀλβανίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Ἀντιοχείας». Ἐπίσης, ὑπῆρχε συντονισμός στήν λήψη τῶν ἀποφάσεων στά θέματα πού συζητήθηκαν, καί στήν «ἐνίσχυση τῆς ἐπιρροῆς καί τοῦ κύρους στή διεθνή ἐκκλησιαστική ζωή τῆς Ρωσικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας».

3. Ἡ συνεδρίαση αὐτή «ἐκπόνησε μία ἐνιαία γραμμή τῆς στάσης τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας πρὸς τό Βατικανό καί τό Οἰκουμενικό Κίνημα καί

άπέτρεψε τή συμμετοχή τής πλειοψηφίας τών Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στή ἐπερχόμενη Συνέλευση, τόν Αὐγουστο τοῦ τρέχοντος ἔτους στό Ἄμστερνταμ, ἀνατρέποντας ἔτσι τά σχέδια τής ἀγγλο-ἀμερικανικῆς ἀντίδρασης, ἡ ὁποία προσπαθοῦσε νά προσελκύσει στό Οἰκουμενικό Κίνημα τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες».

4. Καταδείχθηκε ἡ ἐπείγουσα ἀνάγκη νά γίνονται περιοδικές συναντήσεις τών ἐπικεφαλῆς τών Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γιά τήν ἐφαρμογή τών ἀποφάσεων τών συνεδριάσεων τῆς Μόσχας καί γιά «τόν συντονισμό τών δραστηριοτήτων τών Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στόν ἀγώνα μέ τό Βατικανό, τό Οἰκουμενικό Κίνημα καί ἄλλα κοινά ἐκκλησιαστικά θέματα».

5. Ἀποφασίσθηκε: «Γιά νά παραλύσουμε τίς προσπάθειες γιά τήν δημιουργία ἐνός μπλόκ τών Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς καί νά περιοριστεῖ τό πεδίο δράσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι σκόπιμο νά παρασχεθεῖ ἡ περιοδική χρηματική βοήθεια στίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες: τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἀλεξανδρείας καί τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τήν Ρωσική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία».

6. Ἀποφασίσθηκε «νά θεωρηθεῖ ἐπιθυμητή στό μέλλον ἡ διεξαγωγή τών διαβουλεύσεων μέ τούς ἐκπροσώπους τών Κρατικῶν ὀργάνων πού ἀσχολοῦνται μέ τά ἐκκλησιαστικά θέματα στίς χώρες τῆς νέας δημοκρατίας».

7. Ἐπειδή διαπιστώθηκε ὅτι οἱ Ρῶσοι μετανάστες, ἐκτός Ρωσίας, βρίσκονταν, γιά διαφόρους λόγους, σέ ἀχρηστία καί ἀδυναμία «στό εὐρύ ἱεραποστολικό ἔργο», γι' αὐτό «ἄν ὑπάρχει ἀνάγκη γιά τήν ἐνίσχυση τῆς θέσεως τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας στό ἐξωτερικό, μέ κάθε σοβαρότητα, τίθεται ἕνα ζήτημα σχετικά μέ τή προετοιμασία εἰδικοῦ προσωπικοῦ κλήρου στήν ἡγετική ἐξωτερική δουλειά ἀπό τούς κληρικούς καί φοιτητές τών θρησκευτικῶν ἀκαδημιῶν στή Σοβιετική Ἑνωση». Ἔτσι, ἡ προετοιμασία «**εἰδικοῦ προσωπικοῦ κλήρου**» γιά τό ἔργο στό ἐξωτερικό, δείχνει τό ἐνδιαφέρον τοῦ Κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος γιά ἄσκηση ἐκκλησιαστικῆς διπλωματίας στό ἐξωτερικό.

Μάλιστα δέ γιά τό σοβαρό αὐτό ἔργο καταγράφεται καί συγκεκριμένη πρόταση:

«Ἡ προετοιμασία αὐτοῦ τοῦ προσωπικοῦ θά ἀπαιτήσῃ τόσο τήν ἀναθεώρηση τών διατάξεων τῆς Ἐξαρχίας καί τών ἀντιπροσωπειῶν τοῦ Πατριαρχείου (ἐννοεῖται τῆς Μόσχας) ὅσο καί τήν ἐνίσχυσή τους, τήν χορήγηση σ' αὐτούς πολύ μεγαλύτερης οἰκονομικῆς βοήθειας γιά τήν ἐκτέλεση τών καθηκόντων τους».

Από τό έγγραφο αυτό τοῦ Συμβουλίου τοῦ Σοβιετικοῦ Καθεστῶτος γιά τίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας φαίνεται πασιφανέστατα ὅτι τό Σοβιετικό Καθεστῶς ἐνδιαφέρθηκε γιά τήν ἐκκλησιαστική διπλωματία τῆς Ρωσίας, ὅτι τό Θεολογικό Συνέδριο τῆς Μόσχας τό 1948 ἐκινεῖτο στήν προοπτική τοῦ πανσλαβισμού, εἶχε καθαρά πολιτικό σκοπό πού χρησιμοποίησε τήν ἐκκλησιαστική γλώσσα καί θεολογία καί ὅτι γιά τόν σκοπό αὐτό καί δαπανήθηκαν καί ἀποφασίσθηκε νά δαπανηθοῦν ὑπέρογκα χρηματικά ποσά, τά ὁποῖα θά δίνονταν σέ διάφορες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, γιά νά τίς ἐπηρεάζουν, ἀλλά καί γιά τήν δημιουργία «εἰδικοῦ προσωπικοῦ κλήρου» γιά εἰδική ἀποστολή.

Ὁ Μιχαήλ Ἀρτέεφ, κατακλείοντας τό ἄρθρο αὐτό, ὕστερα ἀπό τήν παράθεση τῶν δύο κειμένων τοῦ Συμβουλίου τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως γιά τίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, καταλήγει:

«Ἐτσι, ἡ συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας τό 1948 δέν ἦταν οὔτε Πανορθόδοξη Σύνοδος οὔτε ἐλεύθερη φωνή τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλά ἦταν μιᾶ ἐκδήλωση γιά ἀνταλλαγή ἀπόψεων τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὑπό τό ἄγρυπνο ἔλεγχο τοῦ ἄθεου καθεστῶτος».

Φαίνεται καθαρά ὅτι ὁ ἀρθρογράφος αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου προσπαθεῖ νά ἀποδείξει ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1948 ἦταν «ἀναγκαστικές» ὕστερα ἀπό πίεση τοῦ Σοβιετικοῦ Καθεστῶτος καί, ἐπομένως, δέν πρέπει νά κατηγορηται τό Πατριαρχεῖο Μόσχας, πού ἀργότερα συμμετεῖχε στό Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν καί ἀπέκτησε σχέσεις μέ τό Βατικανό.

Δέν παύει, ὅμως, νά εἶναι ἀποφάσεις μιᾶς Συνόδου μερικῶν Πατριαρχῶν καί Ὁρθοδόξων ἀντιπροσώπων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν μέ σαφεῖς πανσλαβιστικούς στόχους καί ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας εἶναι δεδομένη.

Ἄλλωστε, δέν γνωρίζω ἂν ἔγινε ἄλλη νέα Σύνοδος μέ τούς ἴδιους Πατριάρχες καί Ἀρχιερεῖς τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν γιά νά ἀνατρέψουν τίς ἀποφάσεις τῆς Συνδιασκέψεως τοῦ 1948.

Θά ἤθελα νά θυμίσω καί πάλι ὅτι ἡ συνδιάσκεψη αὐτή, πού στήν ἀρχή οἱ ἐμπνευστές της εἶχαν σκοπό νά τήν χαρακτηρίσουν ὡς «Οἰκουμενική Σύνοδο», ἡ ὁποία θά προσέδιδε στόν Πατριάρχη Μόσχας τόν τίτλο τοῦ «Οἰκουμενικοῦ» καί ἔπειτα ὀνομάσθηκε «Θεολογικό Συνέδριο» ἢ ἀπλῶς «Συνέδριο» καί ἀκολούθως «συνδιάσκεψη», ἔγινε στήν Μόσχα 8-18 Ἰουλίου τοῦ 1948, κάτω ἀπό τήν παρακολούθηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Καθεστῶτος, πού κατέθεσε καί ιδιαίτερες προτάσεις γιά τήν ἐκκλησιαστική ἐξωτερική διπλωματία καί πολιτική.

Υποθέτω ότι αυτό θορύβησε έκκλησιαστικούς και μή παράγοντες και τέσσερεις μήνες μετά, ήτοι 1^η Νοεμβρίου του 1948, εξέλεγη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Αθηνάγορας, ύστερα από παραίτηση του Πατριάρχου Μαξίμου. Ο νέος Οικουμενικός Πατριάρχης άσκησε μία οίкуμενική πολιτική, ένδεχομένως ως αντίβαρο στις έπιδιώξεις του Πατριαρχείου Μόσχας, πού δεχόταν τήν επίδραση τής πολιτικής τής Σοβιετικής Ένωσης. Αυτό δείχνει ή συσχέτιση τών γεγονότων και τών χρονολογιών - ήμερομηνιών.

3. Η οίкуμενιστική δραστηριότητα του Πατριαρχείου Μόσχας

Στις προηγούμενες ένότητες παρέθεσα και τήν απόφαση του «Συνεδρίου» τής Μόσχας του έτους 1948 για τό Βατικανό, αλλά και τίς απόψεις του Μιχαήλ Αρτέεφ για τό «Συνέδριο» αυτό, ότι οι άποφάσεις του «ύπαγορευτήκαν από τή βούληση τής κομμουνιστικής ήγεσίας».

Στήν συνέχεια, όμως, διαφοροποιήθηκαν οι στόχοι και τής Έκκλησίας τής Μόσχας και του Καθεστώτος τής Σοβιετικής Ένωσης, και έλήφθησαν άλλες άποφάσεις. Γράφει ο άρθρογράφος:

«Μετά από 13 χρόνια κατά τά όποια ύπήρξε άλλαγή τών έποχών σέ σχέση μέ τό θάνατο του Ίωσήφ Στάλιν, ένώπιον τών οίкуμενικών πρωτοβουλιών του άειμνήστου Μητροπολίτη Νικόδημου Ρότοφ, ο όποϊος άνέδειξε μία πλειάδα λαμπρών έπισκόπων τής Ρωσίας, ή Ρωσική Όρθόδοξη Έκκλησία προσχώρησε στό Παγκόσμιο Συμβούλιο τών Έκκλησιών. Ο Αγιώτατος Πατριάρχης Άλέξιος Α' ύπέγραψε έπίσημη αίτηση για ένταξη στό Συμβούλιο. Μπορούμε νά πούμε ότι αύτή ή ύπογραφή του Πατριάρχη ήταν μία σφραγίδα, πού -μαρτύρησε τόν προσωρινό και πολιτικά αίτιολογημένο χαρακτήρα τών άποφάσεων τής συνεδρίασης τής Μόσχας του 1948».

Έτσι, ή Τοπική Κληρικολαϊκή Σύνοδος τής Ρωσικής Όρθόδοξης Έκκλησίας τόν Ίούλιο του 1961, είχε δέ προηγηθί ή απόφαση τής Ίερᾶς Συνόδου τής 30ης Μαρτίου 1961, άποφάσισε νά ένταχθί ή Ρωσική Έκκλησία στό Παγκόσμιο Συμβούλιο Έκκλησιών. Η ένταξή της και ή πρώτη συμμετοχή της έγινε τόν Δεκέμβριο του 1961 στήν Γ' Γενική Συνέλευση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών στό Νέο Δελχί. Έκτοτε, τό Πατριαρχείο τής Μόσχας συμμετέχει ένεργώς στό Παγκόσμιο Συμβούλιο τών Έκκλησιών και ύπογράφει τά κείμενα, έχει έπικοινωνία μέ τό Βατικανό και, βέβαια, διακρίνεται από όλη τήν οίкуμενιστική νοοτροπία.

Στήν συνέχεια θά αναφερθῶ στήν περίπτωση τοῦ Μητροπολίτου Λένινγκραντ Νικοδήμου, τόν ὁποῖον μνημονεύει ὁ Ἀρτέεφ, πού ἦταν Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, πού εἶναι πολύ χαρακτηριστική.

Στό περιοδικό «30 Days» (Ἰούνιος-Ἰούλιος 2006) δημοσιεύθηκε μιὰ συνέντευξη πού παρεχώρησε ὁ Ἰσπανός Ἰησουΐτης μοναχός Miguel Arranz στήν Stefania Falasca, μέ τίτλο «Ποτέ δέν εἶχα ἀκούσει τόσο ωραῖα λόγια», πού εἶπε ὁ νεοεκλεγείς τότε Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος Α', ὁ Luciani, ὕστερα ἀπό τήν συνάντησή του μέ τόν Μητροπολίτη Λένινγκραντ (Πετροπόλεως) Νικόδημο.

Ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Νικόδημος ἦταν τότε Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τό ὁποῖο ἰδρύθηκε τό 1946. Πῆγε στήν Ρώμη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας γιά τήν κηδεῖα τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' καί παρευρέθηκε καί στήν ἐκλογή τοῦ Νέου Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Α' τοῦ Luciani. Κατά τήν συνάντηση πού εἶχε ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Νικόδημος μέ τόν νεοεκλεγέντα Πάπα, ὁ Ἰησουΐτης μοναχός Miguel Arranz ἐκετελοῦσε χρέη μεταφραστοῦ.

Ἡ δημοσιογράφος Stefania Falasca στό εἰσαγωγικό σχόλιο τῆς συνεντεύξεώς της γράφει ὅτι ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Νικόδημος, πού τότε ἦταν ἡλικίας 49 ἐτῶν, ἦταν «ἓνας ἐκ τῶν λαμπροτέρων προσωπικοτήτων τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλά πρό πάντων ἓνας ἐκ τῶν σπουδαιότερων μορφῶν στήν ἱστορία τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Εἶχε λεπτή οἰκουμενική συνείδηση, πού τόν ὀδήγησε νά ἐντείνει τήν ἐπικοινωνία του μέ τήν Καθολική Ἐκκλησία καί νά μπῆ κάμποσες φορές στό Βατικανό γιά νά συναντήση τόν Πάπα Ρώμης στήν ἐποχή μετά τήν Σύνοδο (τήν Β' Βατικανή) στίς δεκαετίες τοῦ '60 καί τοῦ '70, ὅταν συχνά διασταυρώθηκαν οἱ δρόμοι τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καί τῆς πολιτικῆς».

Ἦδη, ἦταν ἐποχή, μετά τήν Βατικανή Σύνοδο (1962-1965), πού, ὅπως γράφει ὁ Miguel Arranz στόν πρόλογο τῆς συνεντεύξεως «χωρίς νά τό διακηρύσσουν ἀνοικτά, οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς στήν πραγματικότητα **ἀναγνωρίζουν τότε τήν θέση τοῦ Πάπα ὡς διαδόχου τοῦ Πέτρου... Τά Κράτη τούς πίεζαν καί ἔρχονταν στόν Πάπα μέ τήν πίστη τῶν υἱῶν, ὡς υἱοί μίας ἀδελφῆς Ἐκκλησίας**».

Τήν 5^η Σεπτεμβρίου, λοιπόν, τοῦ 1978 ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Νικόδημος συνάντησε τόν Πάπα, πού εἶχε ἐκλεγεῖ λίγες ἡμέρες πρίν, ἦτοι τήν 26^η Αὐγούστου τοῦ 1978. Κατά τήν διάρκεια τῆς συζητήσεως ὁ Μητροπολίτης Νικόδημος πέθανε μπροστά στά πόδια τοῦ Πάπα. Τότε **«γονάτισε ὁ Πάπας καί τοῦ ἔδωσε ἄφεση στήν λατινική γλῶσσα»!**

Ύστερα από δύο ημέρες ο Πάπας είπε δημοσίως:

«Πρίν 2 ημέρες πέθανε ο Μητροπολίτης Άγιος Πετροπόλεως Νικόδημος στά χέρια μου. Άπαντοῦσα στήν προσφώνησή του. Μπορώ νά σᾶς βεβαιώσω ὅτι **ποτέ στήν ζωή μου δέν εἶχα ἀκούσει τόσο ὠραῖα λόγια γιά τήν Ἐκκλησία ὅσο τά λόγια πού εἶπε ἐκεῖνος**. Δέν μπορώ νά τά ξαναπῶ, **παραμένει μυστικό**».

Εἶναι ἀρκετά ἐνδιαφέρον νά μάθουμε ποιᾶ ἦταν τά λόγια αὐτά γιά τήν Ἐκκλησία, τά ὁποῖα ὁ Πάπας δέν εἶχε ξανακούσει. Ὅμως καί ὁ ἴδιος ὁ Πάπας, ὕστερα ἀπό λίγες ημέρες πέθανε κάτω ἀπό ἀδιευκρίνιστες συνθήκες. Προφανῶς, φαίνεται ὅτι ὁ Πάπας δέν εἶχε ξανακούσει ἀπό Ὁρθόδοξο Ἐπίσκοπο, ἀντιπρόσωπο μιᾶς Ἐκκλησίας τέτοια λόγια γιά τήν Ἐκκλησία καί αὐτά τά χαρακτήρισε ὡς «μυστικό».

Ὁ Ἰησοῦτης μοναχός Arranz πού μετέφραζε τήν συνομιλία αὐτή μεταξύ Πάπα καί Μητροπολίτου Λένινγκραντ, σέ ἐρώτηση τῆς δημοσιογράφου εἶπε: «Δέν ἐπιτρέπεται νά τό πῶ· **εἶναι μυστικό**». Ὅμως στήν συνέχεια μέ ὅσα εἶπε διευκρίνισε κάπως αὐτό τό «μυστικό». Εἶπε: «Ἄλλά τά λόγια του ἦταν ἔκφραση **πλήρους ἐμπιστοσύνης. Σάν νά πηγαίνει κάποιος στόν πατέρα του**». Καί ὅταν ἐρωτήθηκε πῶς συμπεριφερόταν ὁ Νικόδημος στόν Πάπα, εἶπε: «Καί θυμᾶμαι ἀκόμα ὅτι μιλοῦσε μέ χαμηλή φωνή στόν Πάπα Luciani. Μάλιστα ἦταν μερικές στιγμές πού μιλοῦσε καί **χαμηλότερα σάν νά μὴν ἤθελε νά τόν ἀκούσουν ἀδιάκριτα αὐτιά. Δέν ἤθελε νά τόν κρυφακούση κανεῖς**».

Ἦταν ὠραῖα τά λόγια τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου περί Ἐκκλησίας, πού ἐνθουσίασαν τόν Πάπα, τά ὁποῖα παρέμειναν ἕνα μυστικό, φαινόταν σάν νά πηγαίνει ὁ Ὁρθόδοξος Μητροπολίτης Νικόδημος στόν πατέρα του καί τό ἔλεγε χαμηλόφωνα γιά νά μὴν τόν ἀκούσουν ἄλλοι. Μπορεῖ κανεῖς νά κάνη πολλές ὑποθέσεις γιά τά «τόσο ὠραῖα λόγια γιά τήν Ἐκκλησία». Νομίζω ὅτι τό «μυστικό» κάπως προσδιορίζεται.

Καί στήν συνέχεια εἶπε ὁ μεταφραστής πιό φανερά:

«**Δέν ἦρθε ὁ Νικόδημος νά συμβουλευθῆ τόν Πάπα**. Εἶχε σαφῆ ἀντίληψη **τῆς θέσεως** τοῦ κάθε ἀνθρώπου μέσα στήν Ἐκκλησία. Ὁ Νικόδημος μιλοῦσε πολύ ἔντονα γιά τήν Ἐκκλησία, **τήν ὅλη Ἐκκλησία... ἕνα νέο ὄραμα**».

Προφανῶς τό λεγόμενο «μυστικό» ἦταν ἕνα οἰκουμενιστικό νέο ὄραμα γιά τήν ὅλη Ἐκκλησία, πού ἦταν πλήρης ἀνατροπή τῶν ὄσων ἀποφασίσθηκαν στό Συνέδριο, στήν Συνάντηση στήν Μόσχα τό 1948.

Ὁ Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης Ἀντώνιος-Αἰμίλιος Ταχιάος γνώρισε τόν Μητροπολίτη Λένινγκραντ Νικόδημο καί ἔγραψε γι' αὐτόν,

έπειδή τόν συνόδευσε στό Ἅγιον Ὄρος, τόν Ἰούνιο τοῦ 1962, καί τόν συνάντησε στό Λένινγκραντ (Ἀγία Πετρούπολη) τό 1968 καί εἶχαν πολύωρη συνομιλία γιά ἐκκλησιαστικά θέματα. Ὁ καθηγητής γράφει πολλά γιά τό θέμα αὐτό στό βιβλίο του μέ τίτλο «Ὁ ρωσικός κόσμος μου» καί ὑπότιτλο «ἀναμνήσεις-βιώματα-ἐμπειρίες».

Μάλιστα, στό κεφάλαιο μέ τίτλο «Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γιαροσλάβ καί Ροστώβ καί μετέπειτα Λένινγκραντ Νικόδημος Ρότοβ, Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας», γράφει πολλά γεγονότα ἀπό τήν ἐπικοινωνία τους καί χαρακτηρίζει τήν προσωπικότητά του. Ἐκεῖνο πού μέ ἐνδιαφέρει ἐδῶ εἶναι κάτι ἀπό τήν συνάντηση πού εἶχε μαζί του στήν ἔδρα τῆς Μητροπόλεως του, τό Λένινγκραντ (Ἀγία Πετρούπολη). Γράφει:

«Πραγματικά, παρά τό πολύ φορτωμένο πρόγραμμά του, ὄρισε μία συνάντηση στό γραφεῖο του. Περάσαμε 3,5 ὥρες μαζί, συζητώντας καί ἀναλύοντας τήν πραγματικότητα τῶν ἑλληνορωσικῶν ἐκκλησιαστικῶν σχέσεων. Σχεδόν κάθε μισή ὥρα μᾶς ἔφερνε τσαί ἕνας **νεαρός εὐγενικός καί χαριτωμένος ιεροδιάκονος**· ἦταν ὁ **σημερινός ἀγιώτατος πατριάρχης Κύριλλος**, ὁ ὁποῖος τότε ἦταν στήν ὑπηρεσία τοῦ μητροπολίτη Νικοδήμου, **ἀπό τόν ὁποῖο πιστεύω ὅτι ἔλαβε πολλά διδάγματα γιά τόν τρόπο διαχειρίσεως τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων**».

Οἱ ἀπόψεις τοῦ Μητροπολίτου Λένινγκραντ Νικοδήμου, τήν δεκαετία τοῦ 1970, πού ἦταν Πρόεδρος τῆς σημαντικῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς, δείχνουν ὅτι τό Πατριαρχεῖο Μόσχας εἶχε διαφοροποιηθῆ ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ «Θεολογικοῦ Συνεδρίου» τοῦ 1948, τήν ὁποία εἶχαν ὑπογράψει τέσσερις Πατριάρχες καί ἄλλοι ἐκπρόσωποι ἄλλων Πατριαρχείων καί Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Καί βέβαια, πρέπει νά σκεφθῆ κανεῖς ὅτι ὁ σημερινός Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος ἦταν δική του χειροτονία καί διάκονός του.

Οἱ νέες ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας γιά τούς Ρωμαιοκαθολικούς καί τίς ἄλλες Χριστιανικές Ὁμολογίες φαίνονται ἀπό διάφορες δηλώσεις πού ἔχουν γίνει ἀπό ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας, μέ τίς ὁποῖες ἀναιροῦνται βασικές ὀρθόδοξες ἐκκλησιολογικές ἀρχές, ἀκόμη καί οἱ ἀποφάσεις τοῦ «Συνεδρίου τῆς Μόσχας» τό 1948.

Γιά παράδειγμα, τό Πατριαρχεῖο Μόσχας δέχεται Ρωμαιοκαθολικούς στήν Ὀρθοδοξία χωρίς βάπτισμα καί χωρίς νέα χειροτονία, γιατί ἀποδέχεται τήν ἀποστολική διαδοχή σέ αὐτούς. Ἐπίσης, συμμετέχουν σέ συμπροσευχές καί σέ διακοινωνία.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, όπως γράφει ο π. Πέτρος Χίρς, ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ίλαρίων (Άλφέγιεφ) «ευθέως δήλωσε δέν πιστεύει ότι υπάρχουν θεμελιώδεις διαφορές ανάμεσα στην Όρθοδοξία καί τόν Ρωμαιοκαθολικισμό». Παραθέτει δήλωσή του: «Ούσιαστικά καί στην πράξη υπάρχει ήδη ανάμεσά μας άμοιβαία άναγνώριση τών Μυστηρίων μας. Άν ένας Ρωμαιοκαθολικός ιερέας μεταστραφεί στην Όρθοδοξία (στην Ρωσία) τόν δεχόμαστε ως ιερέα καί δέν τόν ξαναχειροτονούμε ξανά... καί αυτό σημαίνει ότι άναγνωρίζουμε de facto τά Μυστήρια τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας» (Πρωτοπρεσβύτερος Πέτρος Χίρς «Η άναγνώριση τοῦ Βαπτίσματος τών έτεροδόξων ως βάση μιᾶς νέας έκκλησιολογίας» εἰς «Άγία καί Μεγάλη Σύνοδος», τόμ. Β', έκδ. Άγαθός Λόγος, Άθήνα 2016, σελ. 53-54).

Μάλιστα σέ ύποσημείωση άναφέρει τίς δηλώσεις πού έκανε σέ περιοδικά, ήτοι: «The differences between Orthodoxy and Catholicism are not fundamental. We recognize the Sacraments of the Catholic Church. If a Catholic priest moves over to Orthodoxy we accept him as priest», καί σέ μετάφραση: «Οἱ διαφορές μεταξύ Όρθοδοξίας καί Καθολικισμοῦ δέν εἶναι θεμελιώδεις. Άναγνωρίζουμε τά Μυστήρια τής Καθολικῆς Έκκλησίας. Έάν ένας καθολικός ιερέας μεταστραφῆ στην Όρθοδοξία, τόν δεχόμαστε ως ιερέα» (Der Spiegel, issue No, 51, 2009, βλ. άνωτ. ύποσ. 36). Καί «We do not have communion in the Mysteries, but we do recognize each other's Mysteries», καί σέ μετάφραση: «Δέν έχουμε κοινωνία στά Μυστήρια, αλλά άναγνωρίζουμε τά Μυστήρια ὁ ένας τοῦ άλλου» (Vertograd Orthodox Journal, Newsletter, No. 76, Oct. 21, 2009, βλ. άνωτ. ύποσ. 37).

Υποθέτω ότι μιᾶ τέτοια Έκκλησία εἶχε ὀραματισθῆ ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Νικόδημος καί τήν εἶχε άναπτύξει στόν νεοεκλεγέντα τότε Πάπα, τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1978, λίγο πρῖν άποβιώσει στά πόδια του.

Δέν θά άναφέρω άλλα γεγονότα καί άλλες δηλώσεις, γιατί υπάρχει τό μεῖζον, ότι ἡ Ρωσική θεολογία ἐξέκλινε ἀπό τήν Όρθόδοξη Παράδοση, ὅπως φαίνεται στίς ἀπόψεις πού έχουν διατυπωθῆ ἀπό ὀρθόδοξους ρώσους θεολόγους περί ὑπερβάσεως τῆς Πατερικῆς Παραδόσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἡ βάση τῆς μεταπατερικῆς θεολογίας, περί «τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου» μέ τίς κακόδοξες προεκτάσεις μέ τίς ὁποῖες ἀνατρέπονται οἱ βασικές ἀποφάσεις τών Οἰκουμενικῶν Συνόδων, περί εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας, κλπ. Ὁ Ρῶσος θεολόγος π. Γεώργιος Φλωρόφσκι ἀντέκρουσε πολλές πτυχές τῆς ἀντιπατερικῆς θεολογίας τών Ρώσων θεολόγων. Τό ἴδιο έκανε καί ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης.

Ἐπικεῖται ἡ ἔκδοση νέου βιβλίου μου μέ τίτλο «Πατερική καί Σχολαστική Θεολογία», ὅπου υπάρχει εἰδικό κεφάλαιο μέ τίτλο «Ρωσική θεολογία», ὅπου

άποδεικνύω τήν απόκλιση τῆς Ρωσικῆς θεολογίας ἀπό τήν θεολογία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας σέ βασικά σημεῖα.

Ὅμως, οἱ νέες οἰκουμενιστικές βασικές ἀπόψεις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας περιλαμβάνονται συνοπτικά στήν «Κοινή Δήλωση» πού ὑπογράφηκε ἀπό τόν Πάπα Φραγκίσκο καί τόν Πατριάρχη Μόσχας Κύριλλο, τό 2016 στήν Ἀβάνα τῆς Κούβας, ὅπου φαίνονται ὅλες οἱ ἐκκλησιολογικές καί πολιτικές ἐκτροπές τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Γιά τό θέμα αὐτό θά ἀναφερθῶ στήν συνέχεια.

4. «Κοινή Δήλωση» τοῦ Πάπα καί τοῦ Πατριάρχου Μόσχας στήν Ἀβάνα

Ἐνῶ στό τέλος τοῦ Ἰανουαρίου 2016 εἶχε ἀποφασισθῆ στήν Γενεύη ἀπό ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καί τήν Ἐκκλησία τῆς Μόσχας νά συγκληθῆ ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στήν Ὁρθόδοξη Θεολογική Ἀκαδημία τῆς Κρήτης τόν Ἰούνιο τοῦ ἰδίου ἔτους, ἐν τούτοις ὕστερα ἀπό λίγες ἡμέρες καί συγκεκριμένα στίς 12 Φεβρουαρίου 2016, ὁ Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος συναντήθηκε μέ τόν Πάπα Φραγκίσκο στήν Ἀβάνα τῆς Κούβας.

Κατά τήν συνάντηση αὐτή ὁ Πάπας Φραγκίσκος καί ὁ Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος ὑπέγραψαν μιά «Κοινή Δήλωση» πού βρίθει οἰκουμενιστικῶν ἀπόψεων καί, μάλιστα, κινεῖται καί πέρα ἀπό τίς ἀποφάσεις πού ἔλαβε ἡ Σύνοδος τῶν δέκα Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στήν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία τῆς Κρήτης στό Κολυμπάρι Χανίων. Ἐνῶ ἡ «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος» στήν Κρήτη ἔκανε λόγο γιά τό ὅτι «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποδέχεται τήν ἱστορικήν ὀνομασίαν τῶν μὴ εὐρισκομένων ἐν κοινῶνι μετ' αὐτῆς ἄλλων ἑτεροδόξων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καί Ὁμολογιῶν», ἐν τούτοις ἡ «Κοινή Δήλωση» μεταξύ τοῦ Πάπα Φραγκίσκου καί τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Κυρίλλου προχώρησε πιά πέρα καί κάνει λόγο γιά Ἐκκλησίες, ὅπως θά δοῦμε στήν συνέχεια.

Παραδόξως, οἱ διάφοροι ἀντιπατριαρχικοί κύκλοι στήν Ἑλλάδα, ἐνῶ ἐξασκοῦν αὐστηρότατη κριτική στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά θέματα ἐκκλησιολογικά, ἐν τούτοις ὄχι μόνον δέν κρίνουν αὐτήν τήν «Κοινή Δήλωση» μεταξύ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Κυρίλλου καί τοῦ Πάπα Φραγκίσκου, ἀλλά καί λαμβάνουν θέση ὑπέρ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας σέ βάρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Συγχρόνως θεωροῦν δευτερεύοντα τά οἰκουμενιστικά θέματα, πού εἶναι ἀλλοίωση τοῦ δόγματος!

Στήν συνέχεια θά κάνω μιά σύντομη θεολογική ἀνάλυση αὐτῆς τῆς «Κοινῆς Δηλώσεως», γιά νά φανοῦν οἱ οἰκουμενιστικές ἀπόψεις τοῦ Πατριαρχείου

Μόσχας. Χρησιμοποιώ τήν μετάφραση τοῦ κειμένου στήν ἑλληνική γλώσσα, ὅπως δημοσιεύθηκε στήν επίσημη ιστοσελίδα τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

1. Ὅπως εἶδαμε στήν πρώτη ἐνότητα τοῦ κειμένου αὐτοῦ, τό «Θεολογικό Συνέδριο» στήν Μόσχα τό 1948 ἔκανε λόγο γιά τό «Βατικανό», γιά «ἀντιχριστιανικόν Παπισμόν», γιά τήν «ἀντιχριστιανικήν, ἀντιδημοκρατικήν καί ἀντεθνικήν» «πολιτικήν τοῦ Βατικανοῦ».

Στήν συνάντηση, ὅμως, πού ἔγινε μεταξύ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καί τοῦ Πάπα Φραγκίσκου «**ἡ ὁποία εἶναι ἡ πρώτη στήν ἱστορία**», ὅπως γράφεται στήν «Κοινή Δήλωση», ξεχάσθηκαν ὅλα αὐτά καί γίνεται λόγος γιά Ἐκκλησία, γιά «ἀμοιβαῖες σχέσεις μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν» (σημ. 1), γιά «ἀδελφούς ἐν Χριστιανικῇ πίστει», γιά «καίρια ζητήματα τῶν ποιμνίων μας» (σημ. 1) κλπ.

2. Στήν «Κοινή δήλωση» στήν Ἀβάνα τῆς Κούβας γίνεται λόγος γιά κοινή παράδοση τῆς πρώτης χιλιετίας. «Μετέχουμε τῆς κοινῆς παραδόσεως τῆς πρώτης χιλιετίας τοῦ Χριστιανισμοῦ» (σημ. 4), «θέλουμε νά ἐνώσουμε τίς προσπάθειές μας γιά τήν μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καί τῆς κοινῆς κληρονομιάς τῆς Ἐκκλησίας τῆς πρώτης χιλιετίας» (σημ. 7), σάν νά ὑπάρχη καί σήμερα ἡ ἴδια κληρονομιά.

Βεβαίως, ὑπῆρχε κάποτε μιά «κοινή κληρονομιά τῆς πρώτης χιλιετίας», ἡ ὁποία σήμερα δέν ὑπάρχει, διότι ἡ Παλαιά Ρώμη ἀπομακρύνθηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία καί προσέθεσε νέες αἰρέσεις. Ἔτσι, δέν μπορούμε νά μιᾶμε γιά τό ὅτι μετέχουμε «τῆς κοινῆς παραδόσεως τῆς πρώτης χιλιετίας», ἀλλά μετείχαμε στό παρελθόν.

Ἄλλωστε τό «Συνέδριο» στήν Μόσχα τό 1948 ἔκανε λόγο γιά ἀντιευαγγελικά, ἀντιχριστιανικά δόγματα τοῦ filioque, τοῦ Παπισμοῦ καί τοῦ ἀλαθῆτου. Πῶς μπορούν νά ξεχασθοῦν ὅλα αὐτά καί νά μιᾶμε γιά τό ὅτι «μετέχουμε τῆς κοινῆς παραδόσεως τῆς πρώτης χιλιετίας τοῦ Χριστιανισμοῦ» καί «γιά κοινή κληρονομιά τῆς Ἐκκλησίας τῆς πρώτης χιλιετίας»; Αὐτό πολλές φορές εἶναι τό ζητούμενο, δυστυχῶς ἀκόμη καί σέ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες δέχθηκαν ποικίλες καί ἀλλότριες θεολογικές ἐπιδράσεις ἀπό ἕτεροδόξους.

Ἐπίσης, πῶς μπορεῖ νά γίνεται λόγος γιά τό ὅτι στήν Λατινική Ἀμερική διαπιστώνεται «ἡ δυναμική ἀνάπτυξη τῆς Χριστιανικῆς πίστεως» καί γιά «μακραίωνες Χριστιανικές παραδόσεις» της; (σημ. 3). Ποιές εἶναι οἱ «μακραίωνες χριστιανικές παραδόσεις», ἀφοῦ εἰσήχθησαν διάφορες αἰρέσεις στόν Ρωμαιοκαθολικισμό;

3. Στην «Κοινή Δήλωση» γίνεται λόγος για τό ότι «παρά τή κοινή παράδοση τῶν δέκα πρώτων αἰώνων, ἐπί σχεδόν μία χιλιετία οἱ Ρωμαιοκαθολικοί καί οἱ Ὀρθόδοξοι στερούμεθα τῆς Εὐχαριστιακῆς κοινωνίας». Αὐτή ἡ στέρηση τῆς «Εὐχαριστιακῆς κοινωνίας» προέρχεται ἀπό τό ότι «μᾶς χωρίζουν οἱ πληγές τῶν συγκρούσεων τοῦ μακρινοῦ καί τοῦ προσφάτου παρελθόντος, μᾶς χωρίζουν καί οἱ διαφορές ὡς πρός τήν κατανόηση καί τήν ἐρμηνεία τῆς πίστεώς μας στόν Θεό, Ἕνα ἐν Τρισί Προσώποις, τόν Πατέρα, τόν Υἱό καί τό Ἅγιον Πνεῦμα»(σημ. 5).

Πρέπει, ὁμως, νά ἐπισημανθῆ ότι δέν μᾶς χωρίζουν μόνον «οἱ πληγές τῶν συγκρούσεων» γιά τό Τριαδικό δόγμα, ἀλλά καί γιά ἄλλα θεολογικά θέματα, πού εἶναι αἰρέσεις, ὅπως τό *actus purus*, τό πρωτεῖο, τό ἀλάθητο τοῦ Πάπα, τά ἄζυμα στήν θεία Λειτουργία, καί ἄλλα, γιά τά ὁποῖα ἐσκεμμένως δέν γίνεται κάποιος λόγος στήν «Κοινή Δήλωση».

Συγχρόνως, γίνεται λόγος γιά τό ότι «μετά χαρᾶς ἔχουμε συναντηθῆ ὡς ἀδελφοί ἐν χριστιανικῇ πίστει» (σημ. 3), χαρακτηρίζονται ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός καί ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ὡς «Χριστιανικές Ἐκκλησίες» (σημ. 18), γράφεται ότι «τούς Ὀρθοδόξους καί τούς Ρωμαιοκαθολικούς δέν τούς ἐνώνει μόνον ἡ κοινή παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τῆς πρώτης χιλιετίας, ἀλλά καί ἡ ἀποστολή νά κηρύσσουμε τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ στόν σύγχρονο κόσμο» (σημ. 24), καί «δέν εἴμαστε ἀνταγωνιστές, ἀλλά ἀδελφοί» (σημ. 24). Ἐπίσης, βεβαιώνεται ότι «τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας ἐξαρτᾶται ἐν πολλοῖς ἀπό τό ἐάν σέ αὐτή τήν κρίσιμη ἐποχή μπορέσουμε ἀπό κοινοῦ νά καταθέσουμε τήν μαρτυρία τοῦ Πνεύματος τῆς ἀληθείας» (σημ. 28).

Ἔτσι, πρόκειται γιά σοβαρές ἀντιφατικότητες στήν «Κοινή Δήλωση», ἀφοῦ ἀπό τήν μιά πλευρά μᾶς χωρίζουν θεολογικές διαφορές, καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά εἴμαστε ἀδελφοί στήν πίστη καί καταθέτουμε «τήν μαρτυρία τοῦ Πνεύματος τῆς ἀληθείας».

4. Παρά τίς «διαφωνίες» πού ὑπάρχουν μεταξύ τῶν δύο «Ἐκκλησιῶν» καί παρά τήν κοινή κληρονομιά τῆς πρώτης χιλιετίας καί τήν ἔλλειψη ἐνότητας, ἐν τούτοις γίνονται προσπάθειες γιά τήν ἐνότητα τῶν «Ἐκκλησιῶν».

Στήν «Κοινή Δήλωση» γίνεται λόγος γιά τό ότι πρέπει «μέ τήν ἀποφασιστικότητά μας νά καταβάλουμε κάθε ἀπαραίτητη προσπάθεια πρός ἀντιμετώπιση τῶν διαφωνιῶν, τίς ὁποῖες κληρονομήσαμε ἀπό τήν ἱστορία» (σημ. 7). Δηλαδή, δέν φαίνεται νά ὑπάρχουν σημαντικές θεολογικές διαφορές, ἀλλά «διαφωνίες», δέν εὐθυνόμαστε ἐμεῖς γι' αὐτές, ἀλλά μᾶς τίς κληρονόμησε ἀφηρημένα ἡ ἱστορία! Τί εἶναι τελικά αὐτή ἡ ἱστορία;

Τό έκπληκτικό εἶναι ὅτι σέ ἄλλο σημεῖο γράφεται ὅτι οἱ δογματικές διαφορές στό Τριαδικό δόγμα, καί προφανῶς ἐννοεῖ περισσότερο τήν αἵρεση τοῦ filioque, «τίς κληρονομήσαμε ἐκ τῶν προκατόχων μας» (σημ. 5). Ποιοί εἶναι οἱ προκάτοχοί μας πού εὐθύνονται γι' αὐτό πού μᾶς κληρονόμησαν; Ἀσφαλῶς ἐννοοῦνται ἐξ ἴσου τόσο οἱ αἰρετικοί Πάπες καί ἄλλοι Λατίνοι θεολόγοι, ὅσο καί οἱ ἅγιοι Πατέρες, ὅπως ὁ Μέγας Φώτιος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καί ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἀντιμετώπισαν ὅλους τούς Λατίνους καί Φράγκους θεολόγους, τούς λεγομένους Σχολαστικούς θεολόγους.

Κάνει, ἐπίσης, ἐντύπωση τό ὅτι μέ τόση εὐκολία ἀποδοκιμάζονται τούλάχιστον ἀπό πλευρᾶς Πατριαρχείου τῆς Μόσχας οἱ «προκάτοχοί μας» ἅγιοι Πατέρες καί ἀμνηστεύονται οἱ αἰρετικοί Λατίνοι καί Φράγκοι θεολόγοι.

5. Στήν «Κοινή Δήλωση» γράφεται ὅτι οἱ σύγχρονοι θεολόγοι, Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί, πρέπει νά ἀπομακρυνθοῦμε ἀπό τίς διαμάχες τοῦ «Παλαιοῦ κόσμου» καί νά δώσουμε τήν ἀπολογία μας «ἐνώπιον τοῦ κόσμου περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» μέ πραότητα καί φόβο (Α' Περτ. 3, 15). Γι' αὐτό «συνανηθέντες μακράν τῶν παλαιῶν διαμαχῶν τοῦ "Παλαιοῦ κόσμου" αἰσθανόμαστε κατὰ τρόπον ἰδιαιτέρον τήν ἀνάγκην καταβολῆς κοινῶν προσπαθειῶν ἀπό τούς Ὁρθοδόξους καί τούς Ρωμαιοκαθολικούς» (σημ. 3).

Οἱ ἀντιρρητικοί λόγοι τῶν μεγάλων ἀγίων Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θεωροῦνται διαμάχη τοῦ «Παλαιοῦ κόσμου», ἐνῶ σήμερα οἱ νέοι Κληρικοί καί θεολόγοι πρέπει νά καταβάλουμε προσπάθειες γιά τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας στήν ἀντιμετώπιση τῶν πολλῶν προβλημάτων!

Σέ ἄλλο σημεῖο τῆς «Κοινῆς Δηλώσεως» γράφεται: «Οἱ Ὁρθόδοξοι καί οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ὀφείλουμε νά μάθουμε νά καταθέτουμε τήν συμπεφωνημένη μαρτυρία τῆς ἀληθείας στους τομεῖς ὅπου αὐτή καθίσταται ἐφικτή καί ἀναγκαία» (σημ. 7).

Εἶναι βασική ὀρθόδοξη θεολογική ἀρχή ὅτι ἡ ἀντιμετώπιση τῶν κοινωνικῶν καί ἀνθρωπίνων πραγμάτων εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀποκεκαλυμμένης ὀρθοδόξου θεολογίας. Ὅταν ἡ θεολογία ἐκτρέπεται ἀπό τήν Ἀποκάλυψη, τότε καί ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ἀνθρωπίνων καί τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων ἀλλοιώνεται, ἀφοῦ ὑπάρχει στενή σχέση μεταξύ δόγματος καί ἥθους. Μόνον «ἡ συμπεφωνημένη μαρτυρία τῆς ἀληθείας» περὶ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἀνθρώπων, τῆς κτίσεως μπορεῖ νά δώση λύσεις σέ διάφορα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ὁ Χριστιανός καί γενικά ὁ ἄνθρωπος. Δέν μπορεῖ νά ἀποδεσμευθῇ τό δόγμα ἀπό τό ἥθος.

Οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ Πατέρες, οἱ αὐθεντικοί μάρτυρες καί θεολόγοι τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁμίλησαν γιά τό ὅτι πηγὴ ὄλων τῶν προβλημάτων πού ἀντιμετωπίζει ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ διάβολος, ἡ ἁμαρτία (μέ τά πάθη) καί ὁ θάνατος. Ὁ Χριστός ἐνηνθρώπησε γιά νά νικήσῃ αὐτά τά τρία κακά. Γι' αὐτό, ὅταν σέ «Κοινές Δηλώσεις» καί σέ Ἀποφάσεις δέν γίνεται λόγος γιά τό πῶς θά νικήσουμε καί ἐμεῖς τόν διάβολο, τήν ἁμαρτία καί τόν θάνατο στήν ζωὴ μας, τότε αὐτές δέν εἶναι ὀρθόδοξες καί δέν ἐκφράζουν «τὴν συμπεφωνημένη μαρτυρία τῆς ἀληθείας».

6. Ἡ οἰκουμενιστικὴ κίνηση πού ἀναπτύχθηκε τόν 20ό αἰώνα γιά τὴν λεγομένη «ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν» χρησιμοποίησε ὑπερβολικά καί παραπλανητικά τό αἴτημα τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς τοῦ Χριστοῦ πρὸς τόν Πατέρα Του «ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κάγῳ ἐν σοί, ἵνα καί αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν» (Ἰω. 17, 21).

Γράφω «παραπλανητικά», γιατί ἡ ἐρμηνεῖα τοῦ χωρίου αὐτοῦ τόσο στήν ἐνότητα τῆς ὅλης Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅσο καί στήν Πατερικὴ ἐρμηνευτικὴ παράδοση ἔχει ἄλλη σημασία, δηλαδή ἀναφέρεται στήν ἐνότητα τῶν Ἀποστόλων, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ ἔλαβαν τό Ἅγιον Πνεῦμα καί ἐνώθηκαν μέ τόν Χριστό καί μεταξύ τους. Πρόκειται, δηλαδή, γιά τὴν ἔνωση μέσα στήν θεοπτία τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καί ὄχι σέ μιὰ ἐνότητα ἐξωτερικὴ καί «ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν», κατὰ τρόπο κοινωνιολογικὸ καί ἀνθρωπιστικὸ.

Στὴν «Κοινὴ Δήλωση» γράφεται: «Λυπούμεθα διὰ τὴν ἐξαιτίας τῆς ἀνθρώπινης ἀδυναμίας καί ἁμαρτωλότητος ἀπώλεια ἐνότητας, γενομένη ἀσυμφώνως πρὸς τὴν Ἀρχιερατικὴ Προσευχὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ: "ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κάγῳ ἐν σοί, ἵνα καί αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν"» (σημ. 5).

Σέ ἄλλο σημεῖο τῆς «Κοινῆς Δηλώσεως» γράφεται: «Ἐχοντας ἐπίγνωση τῶν πολλαπλῶν ἐμποδίων, τὰ ὁποῖα πρόκειται νά ξεπεράσουμε, ἐλπίζουμε ὅτι ἡ συνάντησή μας θά συμβάλει στήν ἐπίτευξη τῆς ἐντεταλμένης ἀπὸ τόν Θεό ἐνότητας, περὶ τῆς ὁποίας προσεύχεται ὁ Χριστός» (σημ. 6).

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι, κατὰ τὴν Ὀρθόδοξη Παράδοση, ἡ ἐνότητα, κατὰ τόν λόγο τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς, γίνεται μέ μετάνοια, μέ ἀπόθεση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, μέ ταπείνωση, προσευχή, κάθαρση τῆς καρδίας, φωτισμὸ τοῦ νοῦ καί θεωρία τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ «ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Μέσα ἀπὸ τὴν ἡσυχαστικὴ παράδοση μπορεῖ κανεὶς νά φθάσῃ στήν Πεντηκοστή καί μέσα ἀπὸ τὴν τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ἀντιμετωπίζοντας τόν διάβολο, τὴν

ἀμαρτία καί τόν θάνατο, μπορεῖ νά παραμείνη ὁ ἄνθρωπος στήν προοπτική τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ κοινωνικοποίηση τοῦ λόγου τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀλλοίωσή του.

7. Ἡ «Κοινή Δήλωση» ἀναφέρεται καί στήν ἐπίκληση ἐνός συγχρόνου γεγονότος, δηλαδή τοῦ μαρτυρίου πολλῶν Χριστιανῶν Ὁρθοδόξων καί ἑτεροδόξων, πού συμβαίνει στήν Μέση Ἀνατολή καί ἀλλοῦ.

Φυσικά, αὐτό τό γεγονός εἶναι ἀξιοπρόσεκτο καί στέκεται κανεῖς μπροστά του μέ σεβασμό, ἀλλά δυστυχῶς αὐτό ἐντάσσεται στήν σύγχρονη νοοτροπία τοῦ «οἰκουμενισμοῦ». Γίνονται δηλώσεις γιά τόν λεγόμενο «οἰκουμενισμό τοῦ αἵματος» καί διοργανώνονται Συνέδρια γιά τήν οἰκουμενιστική χρησιμοποίηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος.

Μέ ἄλλα λόγια, ἐπιχειρεῖται σήμερα μιά «ένωση τῶν Ἐκκλησιῶν», χωρίς ταυτότητα θεολογίας καί δόγματος, ἀλλά μέ τήν «ταυτότητα τοῦ αἵματος», ἐπειδή Χριστιανοί ὄλων τῶν Ὁμολογιῶν θυσιάζονται σέ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, κυρίως στήν Μέση Ἀνατολή, καί χάνουν τό αἷμα τους. Γράφεται στήν «Κοινή Δήλωση»:

«Θαυμάζουμε τό θάρρος ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν τήν ζωή τους διά νά μαρτυρήσουν περί τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου, προτιμώντας νά πεθάνουν, παρά νά ἀρνηθοῦν τόν Χριστό. Πιστεύουμε ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς ἐποχῆς μας, προερχόμενοι **ἀπό διάφορες Ἐκκλησίες**, ἀλλά τούς ὁποίους **ἐνώνει τό κοινό τους μαρτύριο**, ἀποτελοῦν **ἔλεγχο διά τήν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν**. Πρός ἐσᾶς, ὅσοι ὑποφέρετε διά χάρη τοῦ Χριστοῦ, ἀπευθύνει τόν λόγο του ὁ Ἀπόστολος: "Ἀγαπητοί ... καθό κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καί ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι" (Α' Πέτρ. 4, 12-13)» (σημ. 12).

Παρακολουθῶ τά γεγονότα πού συμβαίνουν στήν Μέση Ἀνατολή, ὅπου ἐργάσθηκα στό παρελθόν σέ δύσκολες συνθήκες, κατά τήν διάρκεια τοῦ πολέμου στόν Λίβανο, καί γνωρίζω τά προβλήματα πού ὑπάρχουν, καθώς ἐπίσης ἔχω πολλούς φίλους στίς περιοχές αὐτές. Ἔτσι θαυμάζω τό μαρτυρικό πνεῦμα τῶν ἀδελφῶν μας ἐκεῖ, ἀλλά καί πολλῶν ἑτεροδόξων. Τό μαρτύριό τους παραμένει στήν ἀγάπη καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Πάνω στό θέμα αὐτό πρέπει νά σημειώσω μερικές σκέψεις μου, γιατί γίνεται κάποια παρερμηνεία καί οἰκουμενιστική ἐκμετάλλευση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος.

Κατ' ἀρχάς τό μαρτύριο εἶναι καρπός θεωρίας τοῦ Θεοῦ καί βιώσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Τό «μακάριοι ἐστέ ὅταν διώξωσι ὑμᾶς...», πού εἶπε ὁ Χριστός, συνδέεται στενά μέ ὅλους τούς προηγηθέντες μακαρισμούς Του, ἥτοι

τήν ταπείνωση, τό πένθος, τήν πραότητα, τήν έλεημοσύνη, τήν πείνα καί τήν δίψα γιά τήν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, τήν κάθαρση τῆς καρδιᾶς, τήν εἰρήνη, εἶναι συνάρτηση ὅλης τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί ὄχι μιά ἀπομονωμένη ἐνέργεια.

Ἐπειτα, τό μαρτύριο εἶναι συνάρτηση τῆς μαρτυρίας - ὁμολογίας τοῦ Χριστοῦ. Τό μαρτύριο χωρίς μαρτυρία-ὁμολογία τῆς ἀληθινῆς πίστεως δέν ἔχει θεολογική ἀξία, γιατί ὁ Χριστός εἶπε: «Πᾶς οὖν **ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ** ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κάγῶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. ι', 32), ἐνῶ ἡ μαρτυρία - ὁμολογία τῆς πίστεως χωρίς μαρτύριο ἔχει ἀξία.

Ἀκόμη, τό ὅτι μερικοί ἑτερόδοξοι Χριστιανοί χύνουν τό αἷμα τους γιά τόν Χριστό, δέν σημαίνει ὅτι ἀμνηστεύονται οἱ αἰρέσεις τῆς Ὁμολογίας στήν ὁποία ἀνήκουν. Καί αὐτό γίνεται γιατί ὑπάρχουν Χριστιανοί σέ ὅλες τίς Χριστιανικές Ὁμολογίες, οἱ ὁποῖοι τηροῦν τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, πιστεύουν στόν Θεό, χωρίς νά ἀποδέχονται τήν διδασκαλία τῆς Ὁμολογίας στήν ὁποία ἀνήκουν, ὅπως ἐκφράζεται στά «δογματικά της» κείμενα. Ὅπως ἐπίσης ὑπάρχουν Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι δέν ζοῦν σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἐπομένως, δέν εἶναι δυνατόν νά γίνεται ἐπίκληση τοῦ μαρτυρίου μερικῶν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν γιά οἰκουμενιστικούς σκοπούς καί νά συσχετίζεται τό μαρτύριο μέ τήν ἀμνήστευση τῶν ἐκκλησιολογικῶν θεολογικῶν ἀρχῶν καί τήν ἀναφορά στήν ἐπίτευξη τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν.

Εἶναι σάν νά ἰσχυρίζεται κανεῖς ὅτι ἐπειδή στήν περίοδο τῶν διωγμῶν μερικοί εἰδωλόατρες πίστευαν στόν Χριστό καί μαρτυροῦσαν, χωρίς νά βαπτισθοῦν προηγουμένως, ἀφοῦ αὐτή ἡ πράξη συνιστᾶ τό «βάπτισμα τοῦ αἵματος», ὅτι παρέλκει τό ὀρθόδοξο βάπτισμα, ὅταν ἐπιστρέφουν στήν Ἐκκλησία οἱ ἐκτός αὐτῆς.

Τό μαρτύριο τῶν συγχρόνων Χριστιανῶν πού ἀνήκουν σέ ὅλες τίς χριστιανικές Ὁμολογίες δέν μπορεῖ, ὅπως γράφεται ἀπό οἰκουμενιστές θεολόγους, νά «μᾶς κατευθύνει στήν ἐσχατολογική πραγματικότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταυτότητας»· δέν εἶναι «μιά ὑπόσχεση γιά τήν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν»· δέν μπορεῖ «νά διευκολύνει τήν ἀμοιβαία ἀναγνώριση, ἀκόμη καί τήν εὐχαριστιακή κοινωνία»· δέν μπορεῖ νά ὀδηγήσει «τίς Ἐκκλησίες ἔξω ἀπό τίς ἀτομικές τους θέσεις, νά ἀνακτήσουν τήν ὄρατή κοινωνία καί νά ἐπικεντρωθοῦν στόν Χριστό»· δέν σημαίνει ὅτι συνιστᾶ «τήν ἀναγνώριση τοῦ πνεύματος πού "ὄπου θέλει πνεῖ" (Ἰω. γ', 8) πέρα ἀπό τά ὄρατά σύνορα τῆς δικῆς μας Ἐκκλησίας»· οὔτε στό νά ὑπερβοῦμε «τίς διαιρέσεις πού ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε πραγματοποιήσει στό παρελθόν»· οὔτε βεβαίως καί στήν κατάρτιση

ένός «οίκουμενικοῦ μαρτυρολογίου» πού ἦταν μιά πρόταση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν!! Δηλαδή, τό μαρτύριο τῶν συγχρόνων Χριστιανῶν δέν μπορεῖ ἀπροϋποθέτως νά ὀδηγήσει σέ μιά ἐκκλησιαστική κοινωνία.

Αυτό σημαίνει ὅτι δέν μπορεῖ νά ἰσχύσει ἡ «ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν» χωρίς ἐπίκληση τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν καί διόρθωση τῶν αἱρέσεων, μόνον λόγω τοῦ «μαρτυρίου τοῦ αἵματος», οὔτε εἶναι δυνατόν νά μιᾶμε γιά τήν «ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν» μέσα ἀπό «τόν οἴκουμενισμό τοῦ αἵματος», μέ τήν παράβαση συγχρόνως τῶν ἀποφάσεων τῶν Οἴκουμενικῶν Συνόδων.

8. Ἡ «Κοινή Δήλωση» μεταξύ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καί τοῦ Πάπα Ρώμης ἀσχολήθηκε καί μέ τό θέμα τῆς Οὐνίας. Ἐνῶ γιά τήν Οὐνία ὑπάρχουν σαφέστατες ἀπόψεις τῶν Ὀρθοδόξων ὅτι δέν δεχόμαστε αὐτόν τόν τρόπο «ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν», ἀλλά αὐτό μπορεῖ νά γίνη μέ τήν ἀντιμετώπιση τῶν θεολογικῶν διαφορῶν μεταξύ Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν, ἐν τούτοις στήν «Κοινή Δήλωση» υἱοθετοῦνται διαφορετικές ἀπόψεις. Στήν «Κοινή Δήλωση» γράφεται:

«Ἐλπίζουμε ὅτι ἡ συνάντησή μας θά συμβάλει στήν εἰρήνευση ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν τριβές μεταξύ τῶν Ἑλληνορύθμων Καθολικῶν (σημείωση: τῶν Οὐνιτῶν) καί τῶν Ὀρθοδόξων. Σήμερα εἶναι προφανές ὅτι ἡ μέθοδος οὐνιτισμοῦ τῶν προηγουμένων αἰώνων, πού προϋποθέτει τήν ἐπίτευξη ἐνότητας μιᾶς κοινότητας μέ μιά ἄλλη μέσω τῆς ἀπόσπασής της ἀπό τήν Ἐκκλησία της δέν ἀποτελεῖ τήν κατάλληλη ὁδὸ πρὸς τήν ἀνάκτηση τῆς ἐνότητας. Παράλληλα οἱ ἐκκλησιαστικές κοινότητες, **οἱ ὁποῖες ἀναδύθηκαν ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἱστορίας, ἔχουν δικαίωμα νά ὑπάρχουν** καί νά πράττουν τό πᾶν ἀπαραίτητο πρὸς κάλυψη τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῶν πιστῶν αὐτῶν, ἐπιδιώκοντας εἰρήνη μέ τούς γείτονες. Οἱ Ὀρθόδοξοι καί οἱ Ἑλληνορύθμοι καθολικοί ἔχουν ἀνάγκη **νά συμφιλιωθοῦν** καί νά ἀναζητήσουν τίς **ἀμοιβαίως ἀποδεκτές μορφές συνυπάρξεως**» (σημ. 25).

Ἀπό τό κείμενο αὐτό φαίνεται ὅτι ἡ καθιέρωση τῆς Οὐνίας γιά τήν προσέλκυση τῶν Ὀρθοδόξων στόν Ρωμαιοκαθολικισμό θεωρεῖται «ἀποτέλεσμα τῆς ἱστορίας». Τό αἶτημα τῶν Ὀρθοδόξων γιά τήν κατάργηση τῆς Οὐνίας, προκειμένου νά συνεχισθῇ ὁ διάλογος μεταξύ Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν ἀπορρίπτεται, διότι πρέπει νά συνυπάρχουν καί ὅλες οἱ πλευρές νά καλύπτουν «τίς πνευματικές ἀνάγκες τῶν πιστῶν αὐτῶν». Ἄλλωστε, ἀπό πολλούς θεωρεῖται ὅτι ἡ ὑπαρξη τῶν Οὐνιτῶν δέν εἶναι πρόβλημα, γιατί τώρα δίνεται ἡ δυνατότητα ἀναγνωρίσεως τῶν μυστηρίων τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καί τῶν ἄλλων ἀρχαίων αἱρετικῶν!

9. Στην «Κοινή Δήλωση» γίνεται λόγος και για τούς ανθρώπους άλλων Θρησκειών. «Δέν πρέπει οι διαφορετικές προσεγγίσεις τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν νά κωλύουν τούς ανθρώπους διαφορετικῶν θρησκειῶν νά συνυπάρχουν ἐν εἰρήνῃ καί ὁμονοίᾳ» (σημ. 13).

Βεβαίως, κανείς ἐχέφρων ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά μείνη ἀνάληγτος γιά τίς θρησκευτικές συγκρούσεις. Δέν μποροῦμε νά συντηροῦμε θρησκευτικούς πολέμους μέ φανατισμό καί βίαιες ἐνέργειες. Σήμερα εἶναι ἀνάγκη νά γίνεται καί ὁ διαθρησκειακός διάλογος. «Αὐτή τήν ταραχώδη ἐποχή ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό διαθρησκειακό διάλογο» (σημ. 13). Ὅμως δεχόμαστε τόν διαθρησκειακό διάλογο, μέσα ἀπό τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις. Τίποτε δέν γίνεται στήν Ἐκκλησία ἀπροϋπόθετα. Εἶναι ἀνάγκη νά γίνονται διαθρησκειακοί διάλογοι, τονίζοντας τίς διαφορές μεταξύ τῶν Θρησκειῶν.

Ὅταν ὅμως οἱ διαθρησκειακοί διάλογοι γίνονται μόνον μέσα ἀπό τήν προοπτική τῶν κοινῶν σημείων, τότε ὑφίσταται μεγάλο πρόβλημα. Τό μειονέκτημα τῆς «Κοινῆς Δηλώσεως» δέν εἶναι ὅτι γίνεται λόγος γιά «διαθρησκειακό διάλογο», ἀλλά γιά τό ὅτι δέν γράφει κάτι πού νά τονίζη τίς ἀναγκαῖες προϋποθέσεις βάσει τῶν ὁποίων θά γίνονται οἱ διαθρησκευτικοί διάλογοι, ὅπως ἔκαναν διαλόγους οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός μέ τόν Ἰουδαϊσμό καί ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς μέ τόν Ἰσλαμισμό. Ὁ διαθρησκειακός διάλογος μέ τήν παραθεώρηση τῶν θεολογικῶν, χριστολογικῶν καί ἐκκλησιολογικῶν διαφορῶν συνθέτει τόν διαθρησκειακό οἰκουμενισμό.

10. Σέ ὅλη τήν «Κοινή Δήλωση» ὑπάρχει μιά κοινή διαπίστωση. Στήν ἐπικεφαλίδα της ὑπάρχει ἡ φράση «Κοινή Δήλωσις τοῦ Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου καί τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καί Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν Κυρίλλου». Ὅμως, σέ ὅλο τό περιεχόμενό του φαίνεται ὅτι συμβάλλονται δύο «παγκόσμιοι» ἡγέτες, ὁ Πάπας γιά τούς Ρωμαιοκαθολικούς καί ὁ Πατριάρχης Μόσχας γιά τούς Ὀρθόδοξους, δηλαδή ἀποφασίζουν οἱ ἐκκλησιαστικοί ἡγέτες τῆς «Πρώτης Ρώμης» καί τῆς «Τρίτης Ρώμης», ἄν καί δέν δέχομαι αὐτήν τήν ὀρολογία «Πρώτη», «Δεύτερη» καί «Τρίτη Ρώμη».

Ὁ Πατριάρχης Μόσχας δέν ἀποφασίζει μέ τόν Πάπα γιά θέματα πού ἀπασχολοῦν τό Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας, ἀλλά γιά θέματα πού ἀφοροῦν ὅλο τόν Χριστιανικό κόσμο, ὅλες τίς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες σέ Ἀνατολή, Δύση, Βορρᾶ καί Νότο, δηλαδή στήν Μέση Ἀνατολή, Ἀφρική, Λατινική, «λοιπές Ἠπείρους», καί τούς «πιστούς» ἄλλων θρησκειῶν καί γενικά τούς ἀνθρώπους ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας.

Αυτό δείχνει ότι ο Πατριάρχης Μόσχας κατά τις συζητήσεις με τον Πάπα καί στην απόφαση αυτή, θεωρεί στην πραγματικότητα τον έαυτό του ως «Πρώτο» της Όρθοδοξίας, υποσκελίζοντας με τον τρόπο αυτόν τον Οικουμενικό Πατριάρχη. Αυτό φαίνεται καί στά διορθόδοξα καί διεκκλησιαστικά θέματα, όπως τό θέμα της Ούκρανίας (σημ. 26 καί 27). Δηλαδή, τό θέμα της Ούκρανίας ο Πατριάρχης Μόσχας τό συζητᾶ με τον Πάπα, ένδεχομένως γιά νά προκαταλάβη απόφάσεις τοῦ Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Μέσα σέ αὐτήν τήν προοπτική τῆς «Κοινῆς Δηλώσεως» ἀσχολοῦνται οἱ δύο «Παγκόσμιοι Ἡγέτες» μέ κοινά καί παγκόσμια προβλήματα, ὅπως: «Καλοῦμε τή διεθνή κοινότητα νά λάβει ἄμεσα μέτρα πρὸς ἀποτροπή τοῦ περαιτέρω ἐκτοπισμοῦ τῶν Χριστιανῶν ἀπό τή Μέση Ἀνατολή. Ὑψώνοντας τή φωνή μας ὑπέρ τῶν δεδιωγμένων Χριστιανῶν, συμπάσχουμε μέ τήν δυστυχία τῶν ὁπαδῶν τῶν λοιπῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων, οἱ ὅποιοι πέφτουν θύματα τοῦ ἐμφυλίου, τοῦ χάους καί τῆς τραυματικῆς βίας» (σημ. 9)· ἀσχολοῦνται μέ τήν ἐπικράτηση τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης (σημ. 10)· μέ «τήν ἐπιστροφή τῶν προσφύγων στίς οἰκίες τους, διά τήν ἐπούλωση τῶν τραυματιῶν» (σημ. 11)· μέ τίς «συνθηκῆς ἀκραίας φτώχειας» (σημ. 17)· μέ τούς μετανάστες, τόν καταναλωτισμό πού «ἐξαντλεῖ ραγδαίως τούς πόρους τοῦ πλανήτη μας» μέ τήν «αὐξανόμενη ἀνισότητα στό τρόπο διανομῆς τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν» ἢ ὁποία «αὐξάνει τό αἶσθημα ἀδικίας τοῦ συστήματος τῶν διεθνῶν σχέσεων, τό ὁποῖο ἀναδύεται» (σημ. 17) κ.ἄ.

Φαίνεται καθαρά ὅτι ὁ Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος ὑπέγραψε τήν «Κοινή Δήλωση» ὡς θρησκευτική καί πολιτική ὑπερδύναμη, ὡς ἐκπρόσωπος τῶν ἄλλων Όρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, χωρίς ὅμως νά λάβη ἐξουσιοδότηση, ὑποκαθιστώντας καί ἀντικαθιστώντας τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη. Φαίνεται σάν νά ἔχη χαθῆ ἡ λεγομένη Δεύτερη Ρώμη (ἡ Νέα Ρώμη) καί νά ὀμιλῆ ἡ «Τρίτη Ρώμη» μέ τήν «Πρώτη Ρώμη», οἱ δύο Παγκόσμιοι Χριστιανοί Ἡγέτες καί δύο πολιτικοί Ὄργανισμοί.

Ἀπό τήν σύντομη καί περιεκτική αὐτή ἀνάλυση τῆς «Κοινῆς Δηλώσεως» μεταξύ τοῦ Πάπα Φραγκίσκου καί τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Κυρίλλου φαίνεται ὅτι οἱ θέσεις τῆς «Κοινῆς Δηλώσεως» εἶναι μιᾶ κακή μορφή τῶν ἀποφάσεων τῆς «Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου» στό Κολυμπάρι Χανίων Κρήτης πού συνεκλήθη λίγους μῆνες μετά τήν «Κοινή Δήλωση» στήν Ἀβάνα τῆς Κούβας, ἤτοι τόν Ἰούνιο 2016, στήν ὁποία δέν παρευρέθη ὁ Πατριάρχης Μόσχας.

Καί πῶς θά μπορούσε νά παρευρεθῆ, ὅταν πρίν λίγους μῆνες (Φεβρουάριος 2016) εἶχε ἤδη ἀποφασίσει μόνος του καί μάλιστα μέ τόν Πάπα, τόν ἄλλον

Παγκόσμιο Ἡγέτη, εκπροσωπώντας χωρίς ἐξουσιοδότηση ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καί ὑποκαθιστώντας τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη; Καί πῶς μπορούσε ὕστερα ἀπό αὐτή τήν συνάντηση «κορυφῆς» μέ τόν Πάπα Φρασκίσκο καί τήν «Κοινή Δήλωση» πού ἔκανε μαζί του, νά παρευρεθῆ στήν Σύνοδο τοῦ Κολυμπαρίου τῆς Κρήτης καί νά κατέχη τήν πέμπτη θέση;

Ὁ Πατριάρχης Μόσχας κινεῖται ἐλεύθερα ὡς ἐκκλησιαστικός καί πολιτικός ἡγέτης καί ἐκφράζει τίς οἰκουμενιστικές του θέσεις, ἀναιρώντας τήν ἀπόφαση τοῦ «Συνεδρίου τῶν ἀρχηγῶν καί ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν», πού ἔγινε στήν Μόσχα τό 1948.

Φαίνεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Μόσχας λαμβάνει κατά καιρούς διάφορες ἀποφάσεις γιά ἐκκλησιολογικά θέματα, σύμφωνα μέ τίς συνθηκес κάθε ἐποχῆς.

Τό πρόβλημα, ὅμως, εἶναι ὅτι οἱ ἀντιοικουμενιστικοί θεολόγοι, ἐνῶ κατακρίνουν τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο καί τήν Σύνοδο τῆς Κρήτης, ὄχι μόνον ἀμνηστεύουν τίς χειρότερες ἀπόψεις τοῦ Πατριάρχου Μόσχας, ἀλλά καί τόν στηρίζουν σέ βάρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Αὐτό εἶναι ἓνα θέμα ἐρμηνείας ἀπό κάθε πλευρά.

Ὅπως διευκρίνισα στήν ἀρχή τοῦ κειμένου αὐτοῦ, τό κάνω καί στό τέλος, ὅτι ὄσα παρουσιάσθηκαν πιό πάνω δέν ἀφοροῦν τόν ὀρθόδοξο ρωσικό λαό καί τούς ἁγίους Χριστιανούς, Μοναχοῦς καί Κληρικούς πού ἔζησαν καί ζοῦν στήν Ρωσία, τούς ὁποίους ἀγαπῶ καί σέβομαι γιά τήν ὀρθόδοξη ὁμολογία τους, τό μαρτύριό τους καί τήν ἀσκητική τους ζωή, καί τούς ὁποίους συχνά ἐπικαλοῦμαι στά κείμενά μου καί στίς ὁμιλίες μου.